

Hurdaya Ayrılan Türk Bayraklı Gemilerin Yerlerine Yeni Gemi İnşa Edilmesinin Teşvikine Dair Yönetmelik Hakkında

Yayıma Hazırlayan:
Ar. Gör. Güneş Karol Işıklar¹

18/6/2022 tarihli Resmî Gazete’de (“RG”) “Hurdaya Ayrılan Türk Bayraklı Gemilerin Yerlerine Yeni Gemi İnşa Edilmesinin Teşvikine Dair Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik” (“2022 Değişiklikleri”)² yayımlanmıştır. 2022 Değişiklikleri’nde, Hurdaya Ayrılan Türk Bayraklı Gemilerin Yerlerine Yeni Gemi İnşa Edilmesinin Teşvikine Dair Yönetmelik’te (“2021 tarihli Yönetmelik”)³ değişiklikler öngörülmektedir⁴. Yapılan değişikliklerin tamamı, 2022 Değişikliklerinin RG’de yayımlandığı tarih olan 18/6/2022’de yürürlük kazanmıştır (2022 Değişiklikleri m. 11).

Aşağıdaki tabloda, 2021 tarihli Yönetmelik’in değişikliğe maruz kalan hükümlerinin değişiklik öncesi ve sonrasındaki metinlerine karşılaştırmalı olarak yer verilmektedir.

¹ İstanbul Bilgi Üniversitesi Deniz Ticareti ve Sigorta Bilim Dalı Araştırma Görevlisi.

² RG Sayısı: 31870.

³ RG Tarihi: 28/4/2021, Sayısı: 31468.

⁴ 2021 tarihli Yönetmelik hakkında ayrıca bkz. Merkezimiz tarafından 28/4/2021 tarihinde yayımlanan Bilgi Notu.

2021 tarihli metin	2022 Değişiklikleri ile değişik metin
BİRİNCİ BÖLÜM Amaç, Kapsam, Dayanak ve Tanımlar	
<p>Amaç MADDE 1 – (1) Bu Yönetmeliğin amacı; Ülkemizin deniz ticaret filosunun yenilenmesi, kabatojda ve uluslararası sularda deniz çevresine zararsız, etkin, güvenli, sürdürülebilir bir taşımacılığın oluşturulabilmesini desteklemek üzere; ticari yük taşımacılığında kullanılan gemilerden hurdaya ayrılanların yerine inşa edilecek yeni gemilere verilecek teşvikin usul ve esaslarını belirlemektir.</p>	<p>Amaç⁵ MADDE 1 – (1) Bu Yönetmeliğin amacı; Ülkemizin deniz ticaret filosunun yenilenmesi, kabatojda ve uluslararası sularda deniz çevresine zararsız, etkin, güvenli, sürdürülebilir bir taşımacılığın oluşturulabilmesini desteklemek üzere; ticari yük taşımacılığında kullanılan gemilerden hurdaya ayrılanların yerine inşa edilecek yeni gemilere verilecek teşvikin usul ve esaslarını belirlemektir.</p>
<p>Kapsam MADDE 2 – (1) Bu Yönetmelik, Milli Gemi Sicili veya Türk Uluslararası Gemi Siciline kayıtlı, 1.000 GT ile 5.000 GT arası, Bakanlığın resmi internet sitesinde yayımlanan gemi sicili için gemi cinsleri tanımlamaları listesinde yer alan sıvı dökme yük, katı dökme yük, konteyner, genel yük (karışık yük) ve özel amaçlı gemiler sınıfındaki ticari yük taşımacılığında kullanılan 20 yaş ve üzeri gemileri kapsar.</p>	<p>Kapsam⁶ MADDE 2- (1) Bu Yönetmelik; a) Milli Gemi Sicili veya Türk Uluslararası Gemi Siciline kayıtlı, 50 GT ile 5.000 GT arası, hurdaya ayrılacak ticari gemi, deniz ve içsu araçlarından 20 yaş ve üzeri olanları, b) Milli Gemi Sicili veya Türk Uluslararası Gemi Siciline kayıtlı, kabotaj hattında veya içsularda sefer yapan ana sevk sistemini çevre dostu bir enerji kaynağına dönüştürecek 50 GT üzeri ticari gemi, deniz ve içsu araçlarını, kapsar.</p>
<p>Tanımlar MADDE 4 – (1) Bu Yönetmelikte geçen; (...) c) Gemi: Tahsis edildiği amaca uygun olarak kendiliğinden hareket imkanı bulunan, ticari maksatlı yük taşımacılığında kullanılan deniz araçlarını, (...) e) Hurda fiyatı: Londra Metal Borsası (London Metal Exchange-LME) çelik hurda (LME steel scrap) değerinin %75'i baz alınarak</p>	<p>Tanımlar⁷ MADDE 4 – (1) Bu Yönetmelikte geçen; (...) c) Gemi: Milli Gemi Sicili veya Türk Uluslararası Gemi Siciline kayıtlı kendiliğinden hareket etme imkânı bulunmasa da [t]ahsis edildiği amaca uygun olarak kendiliğinden hareket imkanı yüzme özelliği bulunan ticari maksatlı yük taşımacılığında kullanılan deniz araçlarını her türlü gemi, deniz ve içsu aracını, (...) e) Hurda fiyatı: Londra Metal Borsası internet sayfasında ilan edilen Türkiye için navlun dahil hurda çelik kapanış fiyatlarına ilişkin listedeki 1 aylık kontrat</p>

⁵ 2022 Değişiklikleri m. 1.

⁶ 2022 Değişiklikleri m. 2.

⁷ 2022 Değişiklikleri m. 3.

<p>belirlenecek ton başına döviz cinsinden güncel hurda fiyatını, (...) ğ) Klas kuruluşu: Türk Loydu Uygunluk Değerlendirme Hizmetleri A.Ş.'yi, (...) ifade eder.</p>	<p>değeri baz alınarak belirlenecek ton başına döviz cinsinden başvuru tarihindeki hurda fiyatını, (...) ğ) Klas kuruluşu: 18/1/2017 tarihli ve 29952 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Gemiler İçin Yetkilendirilmiş Kuruluşlar Yönetmeliği uyarınca tanınmış kuruluşu, (...) m) Dönüşüm maliyeti: Makine dönüşüm için yapılan proje, klas kuruluşu, işçilik ve yeni makinenin KDV dahil bedelini, ifade eder.</p>
İKİNCİ BÖLÜM Genel Usul ve Esaslar	
<p>Genel kurallar MADDE 5 – (...) (2) Yapılan hurda teşviki başvurularının, Bakanlık Döner Sermaye İşletmesi bütçe imkanları doğrultusunda her yıl en fazla beş adet gemi için, yaşı en büyük olan gemiden başlamak üzere değerlendirmesi yapılır. Kabul edilen başvurular için İdare tarafından yararlanıcıya, belirlenen toplam teşvik tutarını içeren Teşvik Uygunluk Belgesi düzenlenir. (...) (5) Hurdaya ayrılacak gemi için verilecek teşvik tutarı, geminin boş ağırlığı ile güncel hurda fiyatının çarpılması suretiyle tespit edilir. (...) (7) Hurdaya ayrılacak geminin başvuru tarihi itibarıyla son altı ay yararlanıcının mülkiyetinde olması gerekir. (8) Bu Yönetmeliğin yayımı tarihinden sonra Milli Gemi Sicili veya Türk Uluslararası Gemi Siciline kayıt olan gemiler, altı ay süreyle sicilde kaldıktan sonra teşvikten yararlanabilir.</p>	<p>Genel kurallar⁸ MADDE 5 – (...) (2) Yapılan hurda teşviki başvurularının, Bakanlık Döner Sermaye İşletmesi bütçe imkanları doğrultusunda her yıl en fazla beş adet gemi için, yaşı en büyük olan gemiden başlamak üzere toplam 25.000 GT'yi geçmemek üzere en fazla on adet gemi için; yaşı, tonajı ve sefer bölgesi dikkate alınarak en fazla beş adet gemi için, yaşı en büyük olan gemiden başlamak üzere değerlendirilmesi yapılır. Kabul edilen başvurular için İdare tarafından yararlanıcıya, belirlenen toplam teşvik tutarını içeren Teşvik Uygunluk Belgesi düzenlenir. (...) (5) Hurdaya ayrılacak gemi için verilecek teşvik tutarı, geminin boş ağırlığı ile güncel hurda fiyatının çarpılması suretiyle tespit edilir. Bu teşvik tutarı, yeni inşa edilecek geminin fosil yakıt kullanması halinde bir buçuk katı, LNG ve hibrit sistemler de dahil olmak üzere alternatif çevre dostu bir enerji kaynağı kullanılması halinde ise iki buçuk katı olarak tespit edilir. (...) (7) Hurdaya ayrılacak geminin başvuru tarihi itibarıyla son altı ay yararlanıcının mülkiyetinde olması gerekir. (8) Bu Yönetmeliğin yayımı tarihinden sonra Milli Gemi Sicili veya Türk Uluslararası Gemi Siciline kayıt olan gemiler, altı ay süreyle sicilde kaldıktan sonra teşvikten yararlanabilir.</p>

⁸ 2022 Değişiklikleri m. 4.

<p>Başvuru şartları MADDE 6 – (...)</p> <p>(3) Başvuru tarihi itibarıyla hurdaya ayrılacak gemi üzerinde sabıka kaydı, seferden men, ipotek, haciz veya herhangi bir takyidat olmaması gerekir.</p> <p>(4) Hurdaya ayrılacak geminin geçerli Denize Elverişlilik Belgesi olması gerekir.</p>	<p>Başvuru şartları⁹ MADDE 6 – (...)</p> <p>(3) Başvuru tarihi itibarıyla hurdaya ayrılacak gemi üzerinde sabıka kaydı, seferden men, ipotek, haciz veya herhangi bir takyidat olmaması gerekir. Takyidat bulunması halinde tüm hak sahiplerinin muvafakati ile başvuru yapılabilir. Muvafakatin belgelendirilmesi ve noterden onaylatılmış olması gerekir.</p> <p>(4) Hurdaya ayrılacak geminin geçerli Denize Elverişlilik Belgesi veya İşsuya Elverişlilik Belgesi olması gerekir.</p>
<p>Yeni inşa edilecek gemiye ilişkin hususlar MADDE 8 – (1) Yeni inşa edilecek geminin, 1.000 GT veya üzerinde ve sıvı dökme yük, katı dökme yük, konteyner, genel yük (karışık yük) veya özel amaçlı gemiler sınıfındaki ticari yük taşımacılığında kullanılan gemi cinslerinden olması gerekir.</p> <p>(...)</p> <p>(4) Yeni inşa edilen geminin Milli Gemi Siciline veya Türk Uluslararası Gemi Siciline kaydını müteakip en az beş yıl süresince 18/1/2017 tarihli ve 29952 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Gemiler İçin Yetkilendirilmiş Kuruluşlar Yönetmeliği uyarınca yetkilendirilmiş bir kuruluş tarafından düzenlenen klas sertifikalarına sahip olması gerekir.</p> <p>(...)</p>	<p>Yeni inşa edilecek gemiye ilişkin hususlar¹⁰ MADDE 8 – (1) Ticari amaçlı olarak 50 GT üzeri inşa edilecek yeni gemi, deniz ve içsu aracının cinsi Bakanlığın resmi internet sitesinde yayımlanan gemi sicili için gemi cinsleri tanımlamaları listesinde yer almalıdır.</p> <p>(...)</p> <p>(4) Yeni inşa edilen geminin Milli Gemi Siciline veya Türk Uluslararası Gemi Siciline kaydını müteakip en az beş yıl süresince 18/1/2017 tarihli ve 29952 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Gemiler İçin Yetkilendirilmiş Kuruluşlar Yönetmeliği uyarınca yetkilendirilmiş bir klas kuruluşu tarafından düzenlenen klas sertifikalarına sahip olması gerekir.</p> <p>(...)</p>
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM Bütçe ve Ödeme	
<p>Hurda teşvik bütçesi MADDE 10 – (...)</p> <p>(2) Yeni inşa olunan gemi üzerine, ödeme yapılmadan önce kullanılacak teşvik tutarının bir buçuk katı tutarında birinci derece ve birinci sıradan ipotek konulur.</p>	<p>Hurda teşvik bütçesi¹¹ MADDE 10 – (...)</p> <p>(2) Yeni inşa olunan gemi üzerine, ödeme yapılmadan önce kullanılacak teşvik tutarının bir buçuk katı tutarında kadar birinci derece ve birinci sıradan döviz cinsinden ipotek konulur veya aynı tutarda Bakanlık lehine kayıtsız, şartsız banka teminat mektubu düzenlenerek teslim edilir.</p>

⁹ 2022 Değişiklikleri m. 5.

¹⁰ 2022 Değişiklikleri m. 6.

¹¹ 2022 Değişiklikleri m. 7.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM İdari Yaptırımlar, Denetim ve Son Hükümler İdari yaptırımlar ve denetim	
<p>İdari yaptırımlar ve denetim MADDE 13 – (1) Teşvikten yararlanma öncesinde, sırasında veya sonrasında bu Yönetmelik hükümlerine aykırı davranılması halinde, yararlanıcı için ödenen teşvik tutarı, ödeme tarihinden itibaren 4/12/1984 tarihli ve 3095 sayılı Kanuni Faiz ve Temerrüt Faizine İlişkin Kanununun 1 inci maddesi hükmü uyarınca hesaplanacak faiziyle birlikte rızaen, bunun mümkün olmaması halinde; gemi ipoteği 9/6/1932 tarihli ve 2004 sayılı İcra ve İflas Kanunu hükümlerine göre tahsil edilir.</p> <p>(...)</p> <p>(5) 9 uncu maddenin ikinci fıkrasında belirtilen sigorta belgelerinin yenilenmesini müteakip otuz gün içerisinde İdareye bildirilmemesi durumunda yeni inşa edilen geminin Denize Elverişlilik Belgesi askıya alınır.</p> <p>(6) İdare yükleniciyi, hurdaya ayrılacak ve yeni inşa edilecek gemiyi her zaman denetleme yetkisine sahiptir. Bakanlık, denetim yapmak üzere merkez teşkilatı veya liman başkanlıklarından denizcilik uzmanı ve denizcilik sörvey mühendisi kadrolarında bulunan personel veya sıralı amirleri arasından gerektiği kadar personeli görevlendirir.</p>	<p>İdari yaptırımlar ve denetim¹² MADDE 13 – (1) Teşvikten yararlanma öncesinde, sırasında veya sonrasında bu Yönetmelik hükümlerine aykırı davranılması halinde, yararlanıcı için ödenen teşvik tutarı, ödeme tarihinden itibaren 4/12/1984 tarihli ve 3095 sayılı Kanuni Faiz ve Temerrüt Faizine İlişkin Kanununun 1 inci maddesi hükmü uyarınca hesaplanacak faiziyle birlikte rızaen geri alınır, bunun mümkün olmaması halinde; varsa gemi ipoteği 9/6/1932 tarihli ve 2004 sayılı İcra ve İflas Kanunu hükümlerine göre tahsil edilir veya banka teminat mektubu paraya çevrilir.</p> <p>(...)</p> <p>(5) 9 uncu maddenin ikinci fıkrasında belirtilen¹³ sigorta belgelerinin yenilenmesini müteakip otuz gün içerisinde İdareye bildirilmemesi durumunda yeni inşa edilen geminin Denize Elverişlilik Belgesi veya İçsuya Elverişlilik Belgesi askıya alınır.</p> <p>(6) İdare yükleniciyi, hurdaya ayrılacak ve yeni inşa edilecek gemiyi her zaman denetleme yetkisine sahiptir. Bakanlık, denetim yapmak üzere merkez teşkilatı veya bölge liman başkanlıklarından denizcilik uzmanı ve denizcilik sörvey mühendisi kadrolarında bulunan personel ile mühendis kadrosunda bulunanlardan gemi inşa mühendisliği fakültesinden mezun olanlar veya bunların sıralı amirleri arasından gerektiği kadar personeli görevlendirir.</p>
	<p>EK MADDE 1¹⁴ – (1) Enerji kaynağını fosil yakıttan alternatif çevre dostu bir enerji kaynağına dönüştürecek gemilerin donatanları sadece bu madde hükümlerine tabidir.</p> <p>(2) Donatanlar aşağıdaki belgeler ile İdareye başvuruda bulunurlar:</p> <p>a) Başvuru dilekçesi.</p>

¹² 2022 Değişiklikleri m. 8.

¹³ “Yararlanıcı, yeni geminin denize indirilmesinden itibaren beş yıl boyunca yıllık olarak 13/1/2011 tarihli ve 6102 sayılı Türk Ticaret Kanununun 1352 nci maddesinin birinci fıkrasında sıralanan deniz alacaklarını teminat altına alan bir koruma ve tazmin sigortası veya mali sorumluluk sigortasına tekabül eden bir sigorta poliçesini bulundurur. Ayrıca, beş yıl boyunca yıllık olarak tekne ve makine sigortası veya bu sigortalara tekabül eden bir sigortayı yaptırır. Her yenilemede söz konusu sigorta poliçelerinin birer suretini İdareye sunar.” (2021 tarihli Yönetmelik m. 9 f. 2).

¹⁴ 2022 Değişiklikleri m. 9.

	<p>b) Klas kuruluşundan veya bölge liman başkanlığından onaylı gemi makine dönüşüm projesi.</p> <p>c) Yüklenici tarafından dönüşüm maliyetini gösteren proforma fatura aslı.</p> <p>(3) İdare tarafından kabul edilen başvurular için donatanlara uygunluk yazısı verilir. Ancak uygulama aşamasında gemi makine dönüşüm projesinde meydana gelen değişiklikler için İdareden onay alınması gerekir.</p> <p>(4) İdare tarafından uygun görülen gemi makine dönüşüm projesinin 6 ay içinde tamamlanması gerekir. Süresinde tamamlanamayan projeler için İdare tarafından 3 ay ilave süre verilebilir. Süresinde tamamlanamayan projeler için ödeme yapılmaz.</p> <p>(5) Dönüşümü yapılan gemilerin donatanları ödeme yapılması için aşağıdaki belgeler ile İdareye başvuruda bulunurlar:</p> <p>a) Ödeme talebi dilekçesi.</p> <p>b) Klas kuruluşundan onaylı gerçekleştirme raporu.</p> <p>c) Dönüşümü gerçekleştiren yüklenici tarafından sadece dönüşüm masrafı için düzenlenmiş faturanın aslı.</p> <p>(6) Süreci uygun olarak tamamlanan gemilerin donatanlarına dönüşüm maliyetinin %25'i Döner Sermaye İşletmesi Bütçesinden Türk Lirası olarak ödenir.</p> <p>(7) Yapılan ödemeler haricinde, klas kuruluşu, yüklenici ve donatan Bakanlıktan ayrıca bir ücret veya sair hak ve alacak talep edemez.</p> <p>(8) Yüklenici tarafından İdareye yanlış bilgi verilmesi halinde meri mevzuat hükümleri çerçevesinde İdari yaptırım uygulanır.</p>
	<p>Geçiş hükümleri¹⁵ GEÇİCİ MADDE 1 – (1) Hurda teşvikinden yararlanmak isteyen gerçek veya tüzel kişiler, bu maddenin yayımlandığı tarihten itibaren üç ay içinde İdareye başvurabilir. Sonraki yıllarda 5 inci maddenin birinci fıkrası hükmünde belirlenen tarihlerde başvuru yapılır.</p>

¹⁵ 2022 Değişiklikleri m. 10.